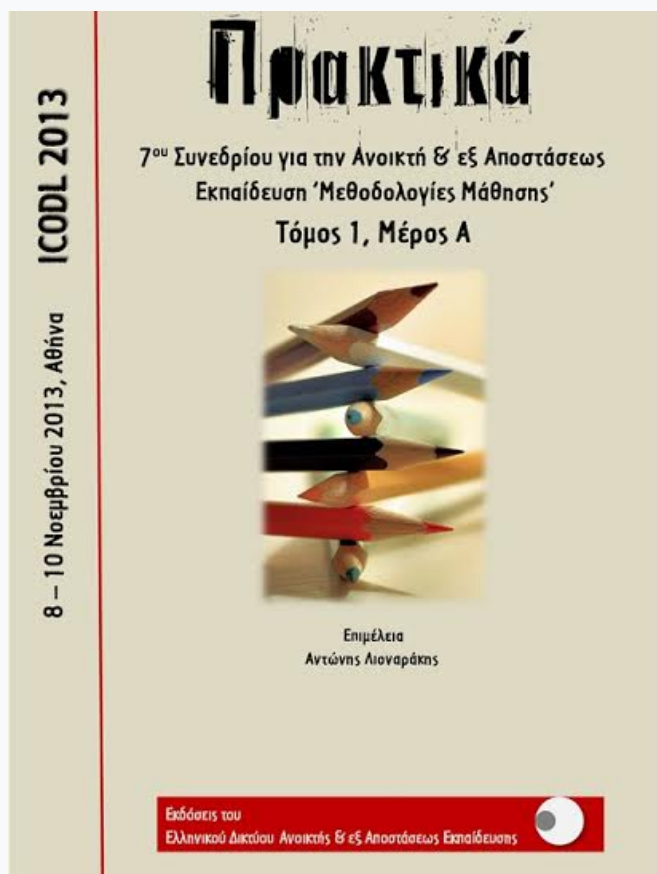

International Conference in Open and Distance Learning

Vol 7, No 1A (2013)

Μεθοδολογίες Μάθησης

The role of study centers in open and distance education: A glimpse of the present and the future in Greece and worldwide

Αγγελική Κωστοπούλου, Αδαμαντία Σπανακά

doi: [10.12681/icodl.531](https://doi.org/10.12681/icodl.531)

**Ο Ρόλος των Κέντρων Μελέτης στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση:
Μία ματιά στο παρόν και στο μέλλον, στην Ελλάδα και τον Κόσμο**

**The role of study centers in open and distance education: A glimpse of the
present and the future in Greece and worldwide**

Αγγελική Κωστοπούλου
Φιλολόγος, M.Ed.
angekost@hotmail.com

Αδαμαντία Σπανακά
ΕΑΠ, Καθηγήτρια-Σύμβουλος Επιστημονικός
συνεργάτης
Εργαστηρίου Εκπαιδευτικού Υλικού και
Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας (ΕΕΥΕΜ)
madspa@otenet.gr

Abstract

In Europe, study centers are playing vital roles in meeting the academic needs of the learner and the administration needs of an open and distance learning University. This paper discusses three main questions: Which is the role of study and regional centers worldwide? In Greece, which is the role of study centers according to the Act 2552/1997, which determines the operation of the Hellenic Open University (HOU)? What is the opinion and the suggestions of the protagonists in the HOU establishment?

Keywords: *study centers, regional center, Hellenic Open University*

Περίληψη

Τα ανοικτά πανεπιστήμια της Ευρώπης, από την αρχή της λειτουργίας τους, είχαν κατανοήσει το σημαντικό ρόλο των κέντρων μελέτης, τα οποία συνεχίζουν να αναπτύσσουν, να πολλαπλασιάζουν αλλά και να αναβαθμίζουν τις υπηρεσίες τους. Τι συμβαίνει όμως στην περίπτωση του ΕΑΠ; Ποια ήταν η αρχική σχετική πρόβλεψη στο νόμο λειτουργίας του το 1997; Πώς τοποθετούντα σχετικά δύο από τους πρωταγωνιστές της ίδρυσής του; Ποιες προτάσεις καταγράφονται σε πρόσφατη έρευνα; Αφού οριστεί το πλαίσιο λειτουργιών ενός περιφερειακού κέντρου μελέτης, και πώς αυτό υποστηρίζει τους φοιτητές σε ΑεξΑΕ ιδρύματα ανά τον κόσμο, θα δοθούν απαντήσεις και στα προαναφερθέντα ερωτήματα.

Λέξεις-κλειδιά: *κέντρα σπουδών αεξΑΕ, παραρτήματα ΕΑΠ*

1 Πόσο αναγκαίο είναι ένα κέντρο μελέτης στις σπουδές από απόσταση;

Με τη διαθεσιμότητα των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) που μπορεί να συναντά κανείς σήμερα σε κάθε σύγχρονο σπίτι ενός εκπαιδευόμενου από απόσταση, τουλάχιστον στις αναπτυγμένες χώρες, είναι αναμενόμενο να ισχυριστεί κανείς ότι το μέλλον των κέντρων μελέτης που λειτουργούν στα ιδρύματα ανώτατης κυρίως ανοικτής, αλλά και εξΑΕ εκπαίδευσης, είναι περιορισμένο.

Μία τέτοια λογική υποστηρίζει ότι κάθε εκπαιδευόμενος θα διαθέτει τις δικές του ΤΠΕ στο σπίτι ή στον εργασιακό του χώρο, άρα θα μπορεί να έχει πρόσβαση στις αναγκαίες πληροφορίες, σε εκπαιδευτικό υλικό, θα μπορεί να επικοινωνεί με τον

καθηγητή σύμβουλό του, με τους συμφοιτητές του, όπου και αν βρίσκονται. Σε μία τέτοια συνθήκη, ίσως να μην υπάρχει ανάγκη για κέντρα μελέτης, όπου παρέχονται δυνατότητες -όπως αυτές που μόλις προαναφέρθηκαν- κι όπου οι φοιτητές μπορούν να πραγματοποιούν δια ζώσης συναντήσεις.

Ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι πάντα έτσι, ακόμη και στις αναπτυγμένες χώρες. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να έχει υπολογιστή και modem, αλλά να μην έχει καλό σήμα, ή μπορεί να έχει υπολογιστή στον εργασιακό του χώρο, αλλά όχι πρόσβαση σε αυτόν πέραν του εργασιακού του ωραρίου ή για προσωπική μελέτη.

2 Οι λειτουργίες ενός Κέντρου Μελέτης

Οι λειτουργίες που μπορεί να επιτελεί ένα κέντρο μελέτης στο πλαίσιο της ΑεξΑΕ είναι ποικίλες και αφορούν σε:

- παροχή βιβλιογραφικών πηγών (βιβλιοθήκη)
- δυνατότητα συνάντησης των εκπαιδευομένων ενός ΑεξΑΕ ιδρύματος με τους διοικητικούς του υπαλλήλους
- δυνατότητα συνάντησης των συνεκπαιδευομένων από ίδια ή διαφορετικά μαθήματα
- δυνατότητα για συμβουλευτική καθοδήγηση και πληροφόρηση, τόσο των εκπαιδευομένων, όσο και του ευρύτερου δυνητικά ενδιαφερόμενου κοινού, σε τοπικό επίπεδο
- πρόσβαση σε τεχνολογίες
- δυνατότητα διαζώσης Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων
- κέντρο γραπτών και προφορικών εξετάσεων.

Σπάνια βέβαια επιτελούν όλες αυτές τις λειτουργίες τα κέντρα μελέτης των ΑεξΑΕ ιδρυμάτων. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα κέντρα μελέτης προσφέρουν μία επιλογή από τις προαναφερθείσες. Ωστόσο, υπάρχουν βασικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα ποικίλα κέντρα μελέτης διεθνώς. Οι διαφορές επικεντρώνονται σε ζητήματα ιδιοκτησίας, χρηματοδότησης και συνεργασίας με τα ΑεξΑΕ ιδρύματα.

2.1 Ιδιοκτησία

Σε κάποια ιδρύματα ΑεξΑΕ τα κέντρα μελέτης ανήκουν σε εξΑΕ φορείς και λειτουργούν με το δικό τους προσωπικό. Στο άλλο άκρο (όπως στην περίπτωση του Ανοικτού Πανεπιστημίου στη Μεγάλη Βρετανία –ΟU, UK), όπου τα κέντρα μελέτης είναι αίθουσες ενός κτιρίου που ανήκει σε κάποιο άλλο ίδρυμα, τα οποία συνήθως ενοικιάζονται για λειτουργία σε απογευματινές ώρες ή και Σάββατα. Κάποια περιφερειακά κέντρα περιλαμβάνουν τις παροχές κέντρων μελέτης, όπως πρόσβαση σε βιβλιοθήκη.

Σε άλλη περίπτωση, οι τοπικές κοινότητες παρέχουν και πληρώνουν για παροχές κέντρων μελέτης, καθώς τα θεωρούν ως δικό τους τοπικό πανεπιστήμιο, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στο FernUniversität στη Χάγη (Ολλανδία) και στο UNED στην Ισπανία, όπου τα κέντρα μελέτης μπορεί να λειτουργούν σε δημόσια κτήρια, όπως σε δημαρχεία.

2.2 Χρηματοδότηση

Τα περισσότερα κέντρα μελέτης χρηματοδοτούνται από τον εξΑΕ οργανισμό που πληρώνει το ενοίκιο στο ίδρυμα φιλοξενίας. Υπάρχουν, ωστόσο, και εναλλακτικές περιπτώσεις. Για παράδειγμα, από το 1990 το UNED Ισπανίας επενδύει το 50% των διδάκτρων των φοιτητών στα κέντρα μελέτης.

Αυτά τα κέντρα μελέτης προσφέρονται από τοπικά και περιφερειακά δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα και φορείς, όπως τα δημαρχεία και τα τοπικά συμβούλια. Μπορεί,

επίσης, κάποια κέντρα μελέτης να χρηματοδοτούνται απευθείας από τις εθνικές κυβερνήσεις.

2.3 Συνεργασία μεταξύ των εξΑΕ ιδρυμάτων

Η κοινή χρήση των κέντρων μελέτης από τους διάφορους ΑεξΑΕ οργανισμούς δεν είναι τόσο διαδομένη, όσο θα περίμενε κανείς. Το South African Institute for Distance Education προώθησε την ιδέα του Community Learning Centres, ως έναν τρόπο όπου οι εξΑΕ οργανισμοί θα μπορούν να μοιράζονται χώρους για τη λειτουργία κέντρων μελέτης, έχοντας ως υπαλλήλους άτομα της εκάστοτε περιοχής. Με αυτό τον τρόπο, μαζικά συστήματα ΑεξΑΕ όπως το UNISA, δηλαδή, το ΑεξΑΕ Πανεπιστήμιο της Ν. Αφρικής, και το Tecknicon SA, επίσης στη Ν. Αφρική, μπορούν να μοιράζονται το κόστος παροχή μιας υποδομής για υποστήριξη και μεγαλύτερη εμπλοκή στην τοπική κοινότητα.

Αντίστοιχη είναι η περίπτωση του δικτύου EuroStudy Centre, που άνοιξε το δρόμο με την ιδέα ότι οι εκπαιδευόμενοι από όλα τα ευρωπαϊκά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιούν τα ίδια κέντρα μελέτης ανά την Ευρώπη.

3 Ας μιλήσουμε με αριθμούς

Το Εθνικό Πανεπιστήμιο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Ισπανίας (U.N.E.D) διαθέτει 61 κέντρα σπουδών σε όλη τη χώρα. Το Open University διαθέτει 13 περιφερειακά κέντρα σε όλη τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία καθώς και 306 κέντρα μελέτης σε όλη τη χώρα κι άλλα 46 εκτός αυτής. Στόχος αυτών των κέντρων είναι η οργάνωση της υποστήριξης των 250.000 φοιτητών του. Σε αυτά τα κέντρα οι φοιτητές μπορούν να συναντούν συμβούλους, ειδικούς στον επαγγελματικό προσανατολισμό, άλλους φοιτητές, ή ακόμη και να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικά υλικά ή να λάβουν βοήθεια για τις επιλογές των σπουδών και της σταδιοδρομίας τους. Επιπλέον, στα κέντρα μελέτης οι φοιτητές έχουν έναν χώρο όπου μπορούν να συναντούν τον καθηγητή-σύμβουλο, να συμμετάσχουν σε σεμινάρια, να λάβουν πληροφορίες για τις εξετάσεις τους.

Ο J. Shipley (2003, οπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2009, σελ. 9) υπογραμμίζει ότι «η υποστήριξη και η καθοδήγηση που λαμβάνουν οι φοιτητές από το δίκτυο των περιφερειακών κέντρων και από τους καθηγητές-συμβούλους είναι θεμελιώδους σημασίας για την ακαδημαϊκή επιτυχία του ιδρύματος». Μάλιστα στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Ολλανδίας τα περιφερειακά αυτά κέντρα σπουδών αποτελούν μόνιμα έναν μηχανισμό υποστήριξης, ο οποίος συμβάλει τα μέγιστα στην επικοινωνία μεταξύ καθηγητή-συμβούλου, φοιτητών, διοικητικού προσωπικού και υπηρεσιών με ότι αυτό συνεπάγεται για το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής πράξης. Ενώ το Εθνικό Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Γαλλίας (CNED) διαθέτει 8 περιφερειακά κέντρα, τα οποία είναι εντελώς ανεξάρτητα και όχι απλώς αποκεντρωμένα. Στην περίπτωση του UNISA στη Νότια Αφρική, από το 1994 δημιουργήθηκαν εκπαιδευτικά κέντρα μέσω του Τμήματος Υποστήριξης των Φοιτητών (Department of Student Support). Αυτά τα κέντρα έχουν ως στόχο τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος της μάθησης παρέχοντας στους πρωτοετείς και δευτεροετείς φοιτητές μία πλατφόρμα αλληλεπιδραστικής μάθησης. Αυτή η πλατφόρμα περιλαμβάνει εβδομαδιαίες πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίες, υπηρεσίες συμβουλευτικής, εργαστήρια για ανάπτυξη δεξιοτήτων, υπηρεσίες βιβλιοθήκης και περιοχές για μελέτη και συζήτηση. Πράλληλα, στην κατεύθυνση υποστήριξης των φοιτητών, όπως προαναφέρθηκε εντός της δικής τους κοινότητας, τα 28 Μαθησιακά Κέντρα του UNISA (UNISA Learning Centres) προωθούν την ανάπτυξη κέντρων μελέτης (study centres) βασισμένων στην κοινότητα (Σπανακά, 2011). Αυτά τα

κέντρα μελέτης εισάγουν, επίσης, συγκεκριμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες σε συνεργασία με τις κοινότητες και λειτουργούν ως περιφερειακά κέντρα των Μαθησιακών Κέντρων του UNISA.

Στο IGNOU της Ινδίας λειτουργούν 550 κέντρα μελέτης (Study Centers) και 34 περιφερειακά κέντρα (Regional Canters) που βρίσκονται σε όλη τη χώρα με τη βοήθεια περισσότερων από 1000 Συνεργάτες και Βοηθούς και 20.000 Ακαδημαϊκούς Συμβούλους. Τα κέντρα μελέτης λειτουργούν κανονικά τα σαββατοκύριακα και στη διάρκεια των διακοπών, ενώ ορισμένα λειτουργούν τις εργάσιμες ημέρες ακόμη και τις βραδυνές ώρες. Είναι εξοπλισμένα με μηχανήματα τηλεδιάσκεψης και οπτικοακουστικά μέσα καθώς και με κάθε αναγκαίο ηλεκτρονικό εξοπλισμό ενώ υπάρχει βιβλιοθήκη, όπως επίσης κι υπηρεσία διδακτικής υποστήριξης (tutorial facilities). Για το λόγο αυτό το Πανεπιστήμιο απασχολεί συμβούλους μερικής απασχόλησης από ακαδημαϊκά ιδρύματα όπου λειτουργούν τα κέντρα μελέτης ή άλλοι οργανισμοί και βιομηχανίες. Τα περιφερειακά κέντρα συνεργάζονται κι επιβλέπουν τη λειτουργία των κέντρων μελέτης. Το πανεπιστήμιο προγραμματίζει επίσης την παραπέρα αποκέντρωση των λειτουργιών του. Τα κέντρα μελέτης αποτελούν τα αυτιά και τα μάτια του πανεπιστημίου και για το λόγο αυτό δίνεται ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου να γίνουν περισσότερο φιλικά στο φοιτητή. Τον Αύγουστο του 1997 έγινε μία τροποποίηση στο νομοσχέδιο του IGNOU ώστε να μπορεί το πανεπιστήμιο να δημιουργεί 'Κέντρα Μελέτης' εκτός των συνόρων της Ινδίας. Παρέχονται πλέον προγράμματα στο Μπαχρέιν, το Κουβέιτ, τις Μαλδίβες, τις Σεϋχέλλες στον Ινδικό Ωκεανό και την Αιθιοπία της Αφρικής, αλλά και στο Σουλτανάτο του Ομάν.

4 Τι συμβαίνει στο Ελληνικό Ανοκτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ);

Για τη δημιουργία Περιφερειακών Κέντρων Σπουδών ή παραρτημάτων υπάρχει πρόβλεψη σε όλα τα κείμενα που ήρθαν προς συζήτηση στη Διοικούσα Επιτροπή, όπως και στον ίδιο το νόμο του 1997. Αυτό δείχνει τη σημασία που έδιναν όλοι όσοι εργάστηκαν για την ίδρυση του ΕΑΠ στο ρόλο των παραρτημάτων. Τα Περιφερειακά Κέντρα Σπουδών θα μπορούσαν να λειτουργήσουν μακριά από το κέντρο του Πανεπιστημίου ή ακόμα και στο εξωτερικό, όπου υπάρχουν Έλληνες της διασποράς. Τα παραρτήματα αυτά θα διέθεταν βιβλιοθήκες και υποδομές για κάθε λογής ακαδημαϊκής δραστηριότητας, τα οποία θα εξυπηρετούσαν τις ανάγκες των φοιτητών παρέχοντάς τους διοικητική και ακαδημαϊκή υποστήριξη.

Ωστόσο, αυτή η πρόβλεψη στο νόμο δεν υλοποιήθηκε, όπως αναφέρει ο Α. Λιοναράκης, σε συνέντευξη που παραχώρησε στην κ. Κωστοπούλου, στο πλαίσιο εκπόνησης της μεταπτυχιακής της έρευνας (Κωστοπούλου, 2012, σσ. 110-111) στο βαθμό που θα αποτελούσε ουσιαστική συμβολή στην υποστηρικτική λειτουργία του ΕΑΠ. Τα δύο περιφερειακά κέντρα σπουδών, Αθήνας και Κρήτης, ουσιαστικά λειτουργούν ως γραφεία κάποιων διοικητικών υπαλλήλων και όχι ως κέντρα υποστήριξης των φοιτητών και των καθηγητών-συμβούλων.

Τα δύο αυτά παραρτήματα, σε Αθήνα και Κρήτη, δεν είναι χώρος για τους φοιτητές, ούτε καν για τους ΣΕΠ. Εκεί βρίσκονται κάποιοι διοικητικοί υπάλληλοι που έχουν την ευθύνη της δημιουργίας διδακτικού υλικού και δουλεύουν στο χώρο αυτό. Δεν λειτουργούν δηλαδή ως κέντρα υποστήριξης... το μόνο που λειτουργεί είναι ότι εάν θέλω εγώ να κάνω μία συνάντηση με τους ΣΕΠ ή με τους φοιτητές μου κλείνω ένα δωμάτιο και πηγαίνω και κάνω την δουλειά μου. Αυτό δεν σημαίνει παράρτημα. Θα έπρεπε να υπάρχουν υπολογιστές, να μπορούν οι φοιτητές να μπαίνουν σε περιοδικά, να υπάρχει ένα παράρτημα της βιβλιοθήκης ή κάτι τέλος πάντων που να μην χρειάζεται να τρέχουν σε βιβλιοθήκες ή στην Πάτρα ή οπουδήποτε αλλού

κ.τ.λ.(Λιοναράκης).

Ο Λιοναράκης θεωρεί ότι η έλλειψη παραρτημάτων αποβαίνει σε βάρος της ακαδημαϊκής ατμόσφαιρας και της υποστήριξης που οφείλεται να παρέχεται από το ίδρυμα στους διδάσκοντες και στους διδασκόμενους. Από αυτή την άποψη, η μη ανάπτυξη παραρτημάτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, σε βαθμό που θα αποτελούσε ουσιαστική συμβολή στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να ιδωθεί και ως ένα πλήγμα για την «ανοικτότητα». Γιατί «Ανοικτό Πανεπιστήμιο», τονίζει εύστοχα ο Λιοναράκης «σημαίνει προσβάσιμο πανεπιστήμιο. Όμως, με τον όρο προσβάσιμο δεν εννοούμε μόνο την ελεύθερη χωρίς προϋποθέσεις πρόσβαση, αλλά τη δυνατότητα χρήσης όλων των υπηρεσιών του πανεπιστημίου από τους σπουδαστές και τους καθηγητές-συμβούλους» (Λιοναράκης, 2008, σελ. 7). Εκτός αυτού, ο Λιοναράκης στη συνέντευξή του θέτει ένα ακόμα ζήτημα, το οποίο πρέπει να εξετασθεί στο μέλλον με προσοχή. Πρόκειται για την απομόνωση που βιώνουν συχνά πυκνά, όχι μόνο οι φοιτητές, αλλά και οι καθηγητές-σύμβουλοι και η οποία θα μπορούσε να αμβλυνθεί από την ύπαρξη των παραρτημάτων.

Γιατί το γεγονός ότι δεν υπάρχουν τα προβλεπόμενα παραρτήματα επηρεάζει την ακαδημαϊκή ατμόσφαιρα των φοιτητών, όπως επηρεάζει και τα μέλη ΔΕΠ και τους ΣΕΠ. Διότι όταν δουλεύεις σε ένα πανεπιστήμιο, αυτό το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό είναι και αυτό που λένε η ακαδημαϊκή κουλτούρα, το ακαδημαϊκό υπόβαθρο. Το ακαδημαϊκό υπόβαθρο δημιουργείται και ενεργεί σε ένα συγκεκριμένο χώρο, με τους ανθρώπους να συναντιούνται, να συζητάνε, οι καθηγητές να συζητάνε με τους φοιτητές τους, να γίνονται συναντήσεις, ομιλίες, το ένα, το άλλο κ.τ.λ. Σε εμάς εδώ, στο ΕΑΠ, αυτό δεν συμβαίνει, βέβαια είναι και ένα χαρακτηριστικό των ανοικτών πανεπιστημίων, αλλά σε γενικές γραμμές δεν συμβαίνει. Εδώ θα μπορούσαν αυτά τα περιφερειακά κέντρα να παίζουν έναν ρόλο. Γιατί ο ΣΕΠ νιώθει μοναξιά, με την έννοια ότι μπορεί να είναι απομονωμένος, μπορεί να είναι σε μια κομόπολη, μπορεί να μην συναντά συχνά άλλους συναδέλφους ή τους φοιτητές κτλ. και δημιουργείται μια ψυχολογία μοναξιάς και απομόνωσης. Τα παραρτήματα, όταν και αν δημιουργηθούν κάποτε στο μέλλον, μπορεί να έχουν κάποιο ρόλο σε αυτό (Λιοναράκης).

Όσον αφορά το μέλλον,

Δεν νομίζω να γίνει κάτι πάνω σε αυτό, ειδικά τώρα με την λιτότητα. Κανονικά θα έπρεπε να υπάρχουν σε όλη την Ελλάδα τουλάχιστον δέκα περιφερειακά κέντρα, έτσι να πιάνει γεωγραφικά τις πιο σημαντικές περιοχές και να προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη και βοήθεια στον κόσμο και στους ΣΕΠ και στους φοιτητές, αλλά είμαστε μακριά ακόμα από αυτό (Λιοναράκης).

Την αναγκαιότητα ύπαρξης παραρτημάτων υποστηρίζει και ο Α. Λυκουργιώτης, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας έρευνας (Κωστοπούλου, 2012, σσ. 111-112), ωστόσο διαφοροποιείται ως προς τον αριθμό τους, τον οποίο τον περιορίζει σε δύο. Υποστηρίζει ότι δύο σωστά οργανωμένα παραρτήματα είναι αρκετά για μια χώρα τόσο μικρή όσο η Ελλάδα, καθώς περισσότερα κέντρα σπουδών σημαίνει και μεγαλύτερο κόστος. Επιπροσθέτως, τονίζει την ανάγκη αυτά τα κέντρα σπουδών, όταν αναπτυχθούν, να λειτουργούν ενταγμένα και όχι ανεξάρτητα από την κεντρική διοίκηση, στην οποία θα πρέπει να παραμείνει η κύρια ευθύνη του συντονισμού του εκπαιδευτικού έργου.

Είναι προφανές ότι θα έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη του Πανεπιστημίου στην έδρα του. Υπό την προϋπόθεση ότι το επιτρέπουν τα οικονομικά του, θα πρέπει να αναπτυχθούν δύο περιφερειακά κέντρα. Ένα στην Αθήνα και ένα στη Θεσσαλονίκη, όχι περισσότερα. Η Ελλάδα είναι μια χώρα μικρή που γίνονται εύκολα μετακινήσεις. Ξέρετε ότι για τις προπτυχιακές σπουδές

μαθήματα γίνονται σε 9 διαφορετικές πόλεις, και για τις μεταπτυχιακές νομίζω σε τρεις, Αθήνα, Πάτρα, Θεσσαλονίκη. Το να ιδρύσει κάποιος ένα περιφερειακό κέντρο, για παράδειγμα στην Λάρισα, ή στα Γιάννενα, νομίζω δεν θα ωφελήσει πάρα πολύ. Εκείνο που θα ωφελούσε πάρα πολύ θα ήταν ένα περιφερειακό κέντρο στην Αθήνα και ένα περιφερειακό κέντρο στην Θεσσαλονίκη, γιατί εκεί συγκεντρώνεται πολύς μεγάλος αριθμός φοιτητών. Επομένως, εγώ θεωρώ ότι είναι απαραίτητο, παράλληλα με την ανάπτυξη των εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου στην Πάτρα, η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, να βρεθεί κάτι για την Αθήνα, κάτι που να μπορεί να συγκεντρώνει τους φοιτητές μας, να υπάρχει μια βιβλιοθήκη που να μαζεύονται, να γίνονται κάποιες συσκέψεις. Παράλληλα όμως πρέπει να επιδιωχθεί μια καλή ισορροπία ανάμεσα στην έδρα του Πανεπιστημίου και στα περιφερειακά κέντρα (Λυκουργιώτης).

Τέλος, όπως επισημαίνει, η μέχρι τώρα έλλειψη παραρτημάτων δεν έχει επηρεάσει την ποιότητα των σπουδών, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι η ύπαρξή τους δεν θα συνέβαλε στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Θέλω να πιστεύω πως όχι (δεν έχει επηρεαστεί η ποιότητα σπουδών) πάρα πολύ, αλλά θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο να υπάρχουν. Θεωρώ ότι όταν έχουμε ένα τεράστιο αριθμό φοιτητών στην Αθήνα, καλό είναι να λειτουργεί εκεί ένα Παράρτημα. Αλλά πρέπει αυτό να γίνει με σοφία, να τηρηθούν οι σωστές ισορροπίες ανάμεσα στην κεντρική διοίκηση και στα παραρτήματα (Λυκουργιώτης).

5 Σύνοψη

Η παρούσα εισήγηση, πέρα από την περιγραφή μέσα από μία διεθνή ματιά του τρόπου λειτουργίας των κέντρων μελέτης στα ΑΕΙ ιδρύματα ανά τον κόσμο, εστίασε ιδιαίτερα στην περίπτωση του ΕΑΠ. Εκείνο που εντοπίστηκε στη σχετική έρευνα της Κωστοπούλου (2012, σελ. 163) είναι μία δυσλειτουργία στην ανάπτυξη και τη λειτουργία των παραρτημάτων του ΕΑΠ.

Τα Περιφερειακά κέντρα σπουδών, κοινό χαρακτηριστικό όλων των Ανοικτών Πανεπιστημίων, δεν έχουν αναπτυχθεί με τρόπο, ο οποίος θα διασφαλίσει την διοικητική και ακαδημαϊκή αποκέντρωση του πανεπιστημίου και την διαμόρφωση ακαδημαϊκής ατμόσφαιρας.

Υποστηρίχτηκε από τους κ.κ. Λιοναράκη και Λυκουργιώτη, ότι παρόλο που η εξέλιξη αυτή δεν έχει επηρεάσει έως τώρα αρνητικά την ποιότητα των σπουδών, είναι αναγκαία η προώθηση μιας σωστής πολιτικής ανάπτυξης αριθμού παραρτημάτων (δύο για τον Λυκουργιώτη, δέκα για τον Λιοναράκη), καθόσον όπως επισημαίνει Μ. R. Artacho (2003, σπ. αναφ. στο Λιοναράκη, 2006) τα περιφερειακά κέντρα σπουδών συμβάλλουν στην καλύτερη επικοινωνία και αποτελεσματικότερη εκπαιδευτική διαδικασία μεταξύ των φορέων της εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Κωστοπούλου, Α. (2012). *Ιστορία παρόν και προοπτικές του ΕΑΠ μέσα από τα μάτια των πρωταγωνιστών του* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα
- Λιοναράκης, Α. (2008, Μάιος) *Το δίλημμα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου: βιομηχανοποιημένη ή εξατομικευμένη εκπαίδευση*. Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Μονάδων, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητάς της. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στοιχεία θεωρίας και πράξης* (σελ. 11-41). Αθήνα: Προπομπός.

Σπανακά, Α. (2011). *Σχεδιασμός και Ανάπτυξη εξ Αποστάσεως Εκπαιδευτικού Υλικού για Ενήλικες με βάση τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και τα μαθησιακά στυλ του Kolb* (Αδημοσίευτη Μεταδιδακτορική Διατριβή). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα